

ADELINA PATRICIA BĂILĂ

FUNCȚII SINTACTICE VS FUNCȚII SEMANTICE ÎN GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

0. ARGUMENT

Ținând cont de viziunea integratoare a noilor tratate de gramatică a limbii române (GALR 2008), în care sintaxa, semantica și pragmatica se găsesc într-o relație de interdependență, în articolul de față ne propunem inventarierea și analiza criteriilor ce stau la baza realizării (adică a denumirii, definerii și, implicit, a diferențierii) funcțiilor sintactice și, totodată, încercarea de a distinge și de a defini termeni precum relație sintactică, relație semantică, parte de propoziție, funcție sintactică, poziție sintactică, funcție semantică, rol tematic, rol semantic.

Cu toate că, în planul vorbirii, sintaxa, semantica și pragmatica se află într-o relație de interdependență, din punctul nostru de vedere, în planul științific, al cercetării, acestea reprezintă discipline diferite¹, fiecare având un obiect de studiu distinct și, în consecință, un limbaj propriu și mijloace de cercetare specifice. Riscul integrării acestor trei discipline într-un tot unitar este acela de a confunda, în final, obiectul de studiu al fiecăreia. De exemplu, dacă în constituirea funcțiilor sintactice ținem cont de criterii semantice (semantica lexemelor, semantica centrului de grup, rolul semantico-pragmatic etc.), cum mai putem face deosebirea dintre o funcție semantică și una sintactică?

1. DEFINIȚII ALE FUNCȚIEI SINTACTICE

1.1. În GLR 1966 nu găsim o definiție a conceptului de funcție sintactică, ci o definiție a conceptului de parte de propoziție: „ea este constituită de obicei dintr-un singur cuvânt din categoria părților de vorbire cu sens lexical de sine stătător (*mama, mediul, orășenesc*) sau de un cuvânt de acest fel însoțit de un cuvânt aju-

¹ Vezi DȘL, p. 486, 459, 396, unde *sintaxa* reprezintă unul dintre nivelurile limbii, „cel a cărui organizare se desfășoară între cuvânt, ca unitate minimală, și combinațiile acestuia, propoziții/fraze”, *semantica* este o „ramură a lingvisticii, dar și a altor științe (filozofie, logică, psihologie), al cărei obiect de studiu este *sensul*” [subl. n. – A.B.], iar *pragmatica* este o „disciplină al cărei obiect îl constituie limba, privită nu ca sistem de semne, ci ca *acțiune și interacțiune comunicativă*” [subl. n. – A.B.].

tător (*de pe malul, de înțeles, este ușor*); partea de propoziție nu este, astfel, o unitate în cadrul căreia se stabilește un raport sintactic, ci ea se află într-un raport sintactic cu alte elemente” (GLR 1966 II, p. 8).

1.2. În accepțiunea lui D. D. Drașoveanu (1997, p. 47), funcția sintactică este reprezentată de grupul format dintr-o relație de subordonare (Rs) și un termen subordonat (Ts).

1.3. În gramatica funcțională (Dik 1981), relațiile dintre cuvinte sunt repartizate pe trei niveluri:

a) nivelul semantic – aici se situează funcții semantice precum: *agent, țintă, destinatar*;

b) nivelul sintactic – aici se situează trei funcții sintactice: *predicatul, subiectul și obiectul*;

c) nivelul pragmatic – aici se situează patru funcții pragmatice: *temă, subiect, clarificare, focalizare (ibidem, p. 13)*².

Oprindu-ne asupra nivelului sintactic, este important faptul că, în perspectiva gramaticii funcționale, într-un enunț compus din mai multe lexeme, prima poziție de lângă predicat va avea funcția sintactică de subiect, iar a doua, pe cea de obiect. Celelalte lexeme vor avea doar funcții semantice, nu și sintactice (*ibidem, p. 74*). Totodată, în gramatica funcțională, pragmatica ocupă un loc privilegiat, acesteia subordonându-i-se semantica, iar semanticii, sintaxa (*ibidem, p. 5*).

1.4. Conform GALR 2008, „funcțiile sintactice reprezintă clase de termeni legați prin același tip de relație și prin aceeași clasă de substituție” (GALR 2008 II, p. 9) sau „clase de termeni substituibili în același context, altfel spus, clase de termeni funcțional echivalenți în aceeași poziție” (*ibidem, p. 10*).

1.5. Conform GBLR 2010, o funcție sintactică se definește atât prin „relații sintactice”, cât și prin „relații semantico-sintactice specifice față de centrul de grup” (GBLR 2010, p. 34). „Sub aspectul **relațiilor sintactice specifice**, definite în raport cu centrul de grup, funcția sintactică reprezintă, în plan paradigmatic, o **clasă de substituție**, adică de termeni substituibili în aceeași poziție sintactică, iar, în plan sintagmatic, un regent specific și o restricție specifică” (*ibidem*). „Sub aspectul **relațiilor semantico-sintactice specifice**, funcția sintactică se definește, în raport cu un centru de grup, printr-un anumit rol semantico-sintactic” (*ibidem, p. 35*).

1.6. În DȘL, funcția sintactică este definită astfel: „în tradiția sintaxei românești și europene, indică rolul jucat de componentele unei propoziții, care poate fi de realizare a predicăției* (vezi PREDICAT), de complinire a altor componente din enunț (vezi COMPLEMENT), de specificare a circumstanțelor în care se desfășoară evenimentul (vezi CIRCUMSTANȚIAL), de indicare a autorului evenimentului (vezi SUBIECT), de atribuire a unei calități sau a unei caracteristici (vezi ATRIBUT) etc.” (DȘL, s.v. *funcție sintactică*, p. 226).

² În cuprinsul lucrării de față, denumirea funcțiilor este dată în traducerea noastră. Pentru denumirea acestora în engleză, vezi Dik 1981, p. 13.

2. CRITERII DE REALIZARE A FUNCȚIILOR SINTACTICE

2.0. Premisă

„Relația sintagmatică interlexematică” este „solidaritatea dintre un sens relațional și un relatem” (Drașoveanu 1997, p. 29). „Relația împreună cu cei doi termeni ai săi – sintagma – constituie **unitatea**, unitatea relațională – și *minimală*, și *maximală* – a nivelului sintagmic” (*ibidem*, p. 34). Există o diferență între *lexem* și *termen*, între conținutul semantic al lexemului și conținutul semantic al termenului, acesta din urmă fiind dat de relație.

Fie

Ex. (1): *cartea lui Carmen*.

Ținând cont de linearitatea lanțului vorbirii, identificăm în exemplul dat două lexeme, *cartea* și *Carmen*, și un afix cazual proclitic³ de genitiv, *lui*.

Vom avea:

expresia lexemului 1 (eL_1) = *cartea*;

conținutul semantic al lexemului 1 (cL_1) = *cartea* (obiect);

expresia lexemului 2 (eL_2) = *Carmen*;

conținutul semantic al lexemului 2 (cL_2) = *Carmen* (nume propriu);

expresia relației (eR) = *lui*;

conținutul relațional (cR) = *posesia*;

expresia termenului subordonat (eTs) = 0;

conținutul termenului subordonat (dat de relație) (cTs) = *posesor*;

expresia termenului regent (eTr) = 0;

conținutul termenului regent (cerut de conținutul termenului subordonat) (cTr) = *obiect posedat*⁴.

Observația 1. Numerotarea lexemelor cu 1 și 2 nu se face în funcție de ordinea în care acestea apar în enunț. Lexemul 1 (L_1) va reprezenta întotdeauna *lexemul termen regent*, iar lexemul 2 (L_2) va fi întotdeauna *lexemul termen subordonat*. Am încercat să evităm, în notare, exprimarea *lexem termen regent/subordonat* tocmai pentru a evita confuzia dintre *lexem* și *termen* și, totodată, pentru a nu induce ideea (eronată) că lexemul ar fi suportul termenului sau, altfel spus, că expresia lexemului ar coincide cu expresia termenului. Așa cum am arătat mai sus, doar lexemul are o expresie lingvistică, fiind încadrat, astfel, în lanțul vorbirii, în timp ce termenul este lipsit de aceasta.

2.1. Inventarul mijloacelor de realizare a funcțiilor sintactice în GBLR

Redăm, în continuare, inventarul mijloacelor de realizare (și, deci, a criteriilor de clasificare și diferențiere) a funcțiilor sintactice în GBLR 2010.

³ Pentru conceptul de „afix cazual proclitic”, vezi Neamțu 2008, p. 65.

⁴ Exemplul este construit după modelul din D. D. Drașoveanu (1997, p. 42), cu excepția numerotării lexemelor.

2.1.1. Conținutul semantic al termenului subordonat

Conținutul semantic al termenului subordonat este mijlocul de realizare a funcției sintactice de posesor: „Posesorul reprezintă componentul grupului nominal care stabilește o relație de posesie cu un alt termen, exprimând obiectul posedat” (GBLR 2010, p. 363).

Ex. (2): Cartea *Alinei* este nouă. (Pos)

2.1.2. Conținutul semantic al lexemului 1

Semantica lexemului, și nu a termenului, este criteriul de realizare și diferențiere a funcției sintactice de complement (al substantivului) de funcția sintactică de posesor. Complementul, spre deosebire de posesor, determină un „substantiv relațional” (GBLR 2010, p. 363 și 387), adică un substantiv care denumește nu doar un obiect, ci și o anumită relație în care respectivul obiect este implicat împreună cu complementul.

Ex. (3): a) Cartea *Alinei/mea* este nouă. (Pos)

b) Mama *Alinei/mea* este din Ploiești. (Compl, unde *mama* = substantiv relațional)

2.1.3. Rolul semantic al termenului subordonat

Rolul semantic al termenului subordonat este criteriul de realizare a trei funcții sintactice: *determinant*, *cuantificator* și *modificator*. Determinantul are „rolul semantic-pragmatic de integrare în enunț a substantivului [...] și totodată de individualizare a referentului acestuia” (*ibidem*, p. 363), „cuantificatorul are rolul de a specifica din punct de vedere cantitativ referentul desemnat de substantivul-centru” (*ibidem*), iar „modificatorul este constituențului care «modifică» sau participă semantic la precizarea referinței substantivului” (*ibidem*).

Ex. (4): a) Studenții sunt încântați de excursia în Alpi. (Det)

b) Acești *trei* studenți lipsesc mereu de la curs. (Cuant)

c) Studenții *silitori* nu lipsesc de la cursuri. (Modif)

2.1.4. Structura binară vs ternară

În funcție de structura în care apar, se deosebesc *complementul indirect*, care apare într-o structură binară, intrând într-o relație doar cu verbul, și *complementul posesiv*, care apare într-o structură ternară, fiind într-o relație atât cu un verb, cât și cu un substantiv (*ibidem*, p. 501).

Ex. (5): a) *Mi*-a dat o carte. (CI în relație cu verbul *a da*)

b) *Mi*-am uitat cartea pe bancă. (Cpos în relație cu verbul *a uita* și cu substantivul *carte*)

2.1.5. Clasa lexico-gramaticală a lexemului 1

În gramatica limbii române, spre deosebire de gramatica altor limbi (engleză, franceză spaniolă), în funcție de clasa lexico-gramaticală a lexemului 1 se face distincția între funcțiile sintactice din grupul nominal și funcțiile sintactice din

grupul verbal. În acest sens, știm că determinantul, modificatorul, cuantificatorul, posesorul și complementul substantivului nu vor determina niciodată un verb, iar complementul direct, secundar, prepozițional și circumstanțialele nu vor determina niciodată un substantival. Un exemplu concret este deosebirea dintre posesor, subordonat unui substantiv, și complementul posesiv, subordonat unui verb, chiar dacă ambele au același conținut semantic (*ibidem*, p. 500).

- Ex. (6): a) Cartea *mea* este nouă. (Pos)
b) *Mi-am uitat* cartea acasă. (Cpos)

2.1.6. Clasa lexico-gramaticală din care provine lexemul 1

În funcție de clasa lexico-gramaticală din care provine lexemul 1 se face deosebire între *posesor* și *complementul* substantivului. Complementul determină un substantiv care provine dintr-un verb sau dintr-un adjectiv, în timp ce posesorul determină un substantiv propriu-zis (*ibidem*, p. 387–389).

- Ex. (7): a) Cartea *Anei* este nouă. (Pos)
b) Solidaritatea (< adj. *solidar*) *Anei* cu colegii săi este remarcabilă. (Compl)
Plecarea (< vb. *a pleca*) *Anei* în excursie a nemulțumit-o pe mama sa. (Compl)

2.1.7. Clasa lexico-gramaticală a lexemului 2

După acest criteriu se realizează, în prezența în enunț a unui determinant, deosebirea dintre funcția de *determinant emfatic* și cea de *modificator*. Determinantul emfatic, spre deosebire de modificator, este exprimat exclusiv printr-un adjectiv pronominal demonstrativ postpus unui substantiv articulat (*ibidem*, p. 365).

- Ex. (8): a) Băiatul *acesta* este din Cluj. (Det emfatic)
b) Băiatul *inteligent/de acolo* este din Cluj. (Modif)

2.1.8. Obligatoriu vs facultativ

Având în vedere criteriul obligatoriu vs facultativ se distinge poziția sintactică de *complement* (direct, indirect, prepozițional, circumstanțial de mod, de loc, nume predicativ, complement predicativ al obiectului) de cea de *adjunct* (predicativ suplimentar, circumstanțial). Prima apare obligatoriu în enunț, fiind cerută de semantica verbului regent, iar cea de-a doua este facultativă (*ibidem*, p. 21, 25).

- Ex. (9): a) Locuiesc *în București*. (ComplCircLoc)
Am întâlnit-o pe Ana *în București*. (CircLoc)
b) Marius *a devenit* inginer. (NP)
Marius se crede deja inginer, dar încă e student. (PS)

2.1.9. Structura primară vs structura reorganizată

În funcție de structura în care apar, primară sau reorganizată, se disting *numele predicativ* și *complementul predicativ al obiectului*, acestea făcând parte dintr-o structură primară/de bază, de predicativul suplimentar, care apare într-o structură reorganizată (*ibidem*, p. 477–493, 513–521).

- Ex. (10): a) Ana este *veselă*. (NP)
 b) Pe fetiță au botezat-o *Ana*. (CPO)
 c) Ana aleargă *grăbită*. (PS) < Ana aleargă și (Ana) este *grăbită*.

2.1.10. Principiul unicității

În baza principiului unicității, în GBLR 2010 apar funcții sintactice noi: *complementul secundar*, diferențiat de complementul direct, și *complementul prepozițional*, diferențiat de complementul indirect (*ibidem*, p. 448–449, 468).

- Ex. (11): a) *O* (CD) învâță *matematică* (Csec) *pe Laura* (CD).
 b) *Îi* (CI) vorbesc *lui Mihai* (CI) numai *despre examene* (Cprep).

2.1.11. Prezența vs absența unei alte funcții sintactice în aceeași structură

Pentru exemplificarea criteriului enunțat avem în vedere realizarea funcției de determinant emfatic doar în prezența funcției de determinant (*ibidem*, p. 369–370), realizarea funcțiilor de cuantificator și complement (al substantivului) doar în prezența determinantului (*ibidem*, p. 374, 384) și realizarea funcției de complement secundar numai în prezența complementului direct (*ibidem*, p. 448).

- Ex. (12): a) Studentul (Det) *acesta* (Det emfatic) și-a luat toate examenele.
Acest (Det) student și-a luat toate examenele.
 b) *Trei* (Det) copii primesc diplome.
Acești (Det) *trei* (Cuant) copii primesc diplome.
 c) Soră-*mea* (Det) nu mă vizitează niciodată.
Sora (Det) *mea* (Compl) nu mă vizitează niciodată.

Așa cum reiese din inventarul de criterii și funcții propus anterior, în noile tratate de gramatică a limbii române, funcțiile sintactice se realizează după criterii semantice și pragmatice.

Observația 2. Tot după criterii semantico-sintactice se consideră, în GLR 1966, GALR 2008 și GBLR 2010, că unitatea de bază a sintaxei este propoziția/enunțul (vezi GLR 1966 II, p. 7; GALR 2008 I, p. 17–19; II, p. 13–16; GBLR 2010, p. 29 și 42).

3. DISTINCȚIE TERMINOLOGICĂ

a) *Relația sintactică* este „solidaritatea dintre un sens relațional și un relatem” (Drașoveanu 1997, p. 29).

Relația de *subordonare*, singura care generează funcții sintactice, se realizează la nivel intrapropozițional prin flexiune causală, acord sintagmatic (verbal sau adjectival), prepoziție, aderență.

b) *Funcția sintactică* reprezintă grupul format dintr-o relație de subordonare (Rs) și un termen subordonat (Ts). Se găsește exclusiv în subordonare, atât la nivel intrapropozițional, cât și la nivel interpropozițional (Drașoveanu 1997, p. 47; Neamțu 2012–2013).

c) *Partea de propoziție*, concept vehiculat în gramatica tradițională, acoperă subiectul, predicatul, complementul, atributul și elementul predicativ suplimentar și se aplică numai la nivel intrapropozițional (GLR 1966 II, p. 74). (Acest concept nu mai apare în GALR 2008 și în GBLR 2010).

d) *Poziția sintactică* este un concept care se aplică atât la nivel intrapropozițional, cât și la nivel interpropozițional, și acoperă conceptele de termen regent, termen subordonat și apozitie (apozitia poate fi termen regent, dar nu și termen subordonat – Neamțu 2014, p. 316–320)⁵.

e) *Structura sintactică* reprezintă grupul format dintr-un termen regent și toți termenii care i se subordonează (Tr + nTs). (În cazul acestui concept, GBLR 2010 operează cu anumite clasificări: structură/proiecție minimală vs structură/proiecție maximală (GBLR 2010, p. 21), structură de bază vs structură reorganizată (*ibidem*, p. 30–34.)

Observația 3. Din punctul nostru de vedere, în contextele cu nume predicativ, complement predicativ al obiectului, predicativ suplimentar este vorba de o structură ternară, nu de o relație sintactică ternară.

f) *Relația semantică*. Facem deosebirea între semantica lexemelor și semantica termenilor. Din punctul nostru de vedere, relația semantică se realizează între conținuturile semantice ale termenilor.

g) *Rolul semantic*. Noțiunea de rol semantic apare în GBLR 2010 atunci când este vorba de determinant, specificându-se că acesta integrează substantivul-centru în enunț din punct de vedere semantic și pragmatic (*ibidem*, p. 362). Tot despre un rol semantic deducem că ar fi vorba și în cazul modifierului, care modifică semantic conținutul substantivului determinat (*ibidem*, p. 363). După părerea noastră, despre un rol semantic se poate vorbi în toate situațiile în care conținutul semantic al unui *lexem* modifică conținutul semantic al altui *lexem*, lărgindu-i sau limitându-i sfera de conținut.

h) *Rolul tematic*. În GBLR 2010 găsim următoarea definiție a rolurilor tematice: „**Rolurile tematice** exprimă funcțiile semantice (Agent, Pacient, Temă, Experimentator, Beneficiar, Instrument etc.) îndeplinite de un GN [= grup nominal, nota n. – A.B.] în raport cu centrul lexical, funcții atribuite de centru și aflate în matricea semantico-sintactică a centrului...” (*ibidem*, p. 17) Vom da, spre exemplificare, un enunț din GBLR 2010, care urmează imediat definiției: „**Hoții au deschis ușa cu o rangă**”, unde verbul *au deschis* atribuie subiectului *hoții* rolul tematic de Agent (*ibidem*).

Făcând o comparație între această definiție a rolului tematic dată de GBLR 2010 și cele trei niveluri ale relațiilor funcționale pe care le-am enumerat *supra*, **1.3.**, observăm următoarele aspecte:

1) pe de o parte, rolurile tematice/funcțiile semantice prezentate în GBLR 2010 corespund celor din gramatica funcțională;

⁵ Pentru diferențierea conceptelor „funcție sintactică” și „poziție sintactică”, vezi și GBLR, p. 24.

2) pe de altă parte, rolurile tematice/funțiile semantice din GBLR 2010 și cele din gramatica funcțională nu se suprapun perfect, deoarece, în numeroase cazuri, funcțiile semantice din gramatica funcțională devin, în GBLR 2010, funcții sintactice. Acest lucru se întâmplă în cazul funcțiilor din grupul nominal (determinant, cuantificator, modificador, posesor, complement), dar și în cazul circumstanțialelor. În gramatica funcțională acestea reprezintă funcții semantice (Dik 1981, p. 31–43), singurele funcții sintactice fiind cele de subiect, obiect și predicat. În GBLR 2010, însă, întâlnim opusul: subiectul și obiectul (= complement direct, indirect) reprezintă funcții sintactice la care se alătură și diferite funcții semantice (Agent, Pacient, Instrument, Țintă, Destinatar etc.), în timp ce circumstanțialul de loc, spre exemplu, este o funcție sintactică – în gramatica funcțională ea fiind una semantică – la care nu se mai adaugă una semantică.

Dacă, însă, comparăm definiția rolurilor tematice din GBLR 2010 cu definiția dată relației sintactice din care decurg conținuturile termenilor subordonat și regent (vezi *supra*, 2.0.), constatăm că:

3) funcția semantică, așa cum apare în GBLR 2010, reprezintă, de fapt, conținutul termenului subordonat;

4) prin urmare, ea nu este atribuită de un centru lexical, ci este dată de relație și numai în prezența relației (Drașoveanu 1997, p. 40–44 și 45–51).

Ex. (13): a) *cartea *Alina* – în absența relației sintactice dintre cele două cuvinte nu se pot realiza conținuturile termenilor subordonat și regent;

b) cartea *Alinei* – relația de subordonare se realizează prin flexiune causală, expresia ei (relatmul) fiind desinența de genitiv *-ei*, iar din această relație decurge conținutul de posesor al termenului subordonat și conținutul de obiect posedat al termenului regent.

Așadar, indiferent de denumirea pe care o acceptăm pentru fenomenul lingvistic discutat (conținut semantic al termenilor, roluri tematice, funcții semantice), acesta nu se poate realiza în absența relației gramaticale.

Observația 4. Este important să facem deosebirea între *rolul tematic* (funcția semantică, conținutul semantic al termenului subordonat) și *rolul semantic*. Rolul tematic se realizează exclusiv în prezența relației sintactice de subordonare, în timp ce rolul semantic se realizează și în absența acesteia. Rolurile tematice sunt ale termenilor, în timp ce rolurile semantice sunt ale lexemelor.

4. CONCLUZII

Ținând cont de inventarul mijloacelor de clasificare/diferențiere a funcțiilor sintactice în GBLR 2010 și de distincția terminologică expusă anterior, putem afirma că criteriile de realizare a funcțiilor sintactice în GBLR 2010 sunt semantice și/sau pragmatice, nu sintactice. Funcțiile sintactice prezentate în GBLR 2010 sunt,

de fapt, niște conținuturi semantice. Ele nu sunt descrise și delimitate din punct de vedere relațional/sintactic întrucât nu se precizează mijlocul de subordonare al funcțiilor și expresia acestuia – flexiune cazuală, acord etc. –, ci se face, mai de grabă, o descriere a rolului și a funcției semantice pe care un anumit element îl are prin raportare la altul. Mai mult, tot pe baza criteriilor semantice și pragmatice, sunt introduse în sfera sintaxei elemente precum determinantul, apozitia sau conectorii pragmatici.

Pe de o parte, GBLR 2010 continuă tradiția gramaticală în realizarea și clasificarea funcțiilor sintactice, iar, pe de altă parte, preia modelul funcțional și pe cel generativ-transformațional. Relevant este faptul că nu există, în cuprinsul GBLR 2010, o descriere sintactică a relației dintre cuvinte și a mijloacelor prin care aceasta se realizează.

Admitem că, în planul vorbirii, sintaxa, semantica și pragmatica sunt într-o relație de interdependență, dar în planul științific/al cercetării, acestea reprezintă discipline diferite (au obiecte de studiu diferite) și, în consecință, limbajul și instrumentele acestora ar trebui să fie și ele diferite. Nu ar trebui să preluăm criterii sau reguli semantice sau pragmatice pentru realizarea funcțiilor sintactice și nici invers.

Oprindu-ne asupra morfosintaxei, considerăm că, în viitor, ar fi necesară o nouă clasificare și descriere a funcțiilor sintactice, făcută exclusiv pe baza criteriului relațional, chiar dacă acest lucru ar determina un număr mai redus de funcții sintactice⁶: nu am mai avea circumstanțiale, numele predicativ, complementul predicativ al obiectului și predicativul suplimentar ar constitui una și aceeași funcție sintactică, ar dispărea funcția de determinant.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE. SIGLE

- Dik 1981 = Simon C. Dik, *Functional Grammar*. Third revised edition, Dordrecht, Foris Publications, 1981.
- Drașoveanu 1997 = D. D. Drașoveanu, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997.
- DȘL = Angela Bidu-Vrâncănu et alii, *Dicționar de științe ale limbii*. Ediția a II-a, [București,] Editura Nemira & Co, 2005.
- GALR 2008 = *Gramatica limbii române*, I. Cuvântul, II. Enunțul. Ediția a II-a, București, Editura Academiei Române, 2008.
- GBLR 2010 = *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.
- GLR 1966 = *Gramatica limbii române*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Tiraj nou, vol. I-II, București, Editura Academiei Române, 1966.
- Neamțu 2008 = G. G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale. Distincții și... distincții (cu trei seturi de grile rezolvate și comentate)*. Ediția a III-a, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.

⁶ Vezi D. D. Drașoveanu, *op. cit.*, p. 43, unde susține că, ținând cont de criteriul relațional, în „s-a născut în orașul.../în anul...”, „nu am avea componente diferite, de loc și de timp, [...] ci unul singur, întrucât „în” rămâne același cRs”.

Neamțu 2012–2013 = G. G. Neamțu, *Curs de sintaxă a limbii române contemporane*. Ținut la Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Litere, Cluj-Napoca, 2012–2013.

Neamțu 2014 = G. G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale: distincții și... distincții*. Ediția a IV-a, Pitești, Editura Paralela 45, 2014.

SYNTACTIC FUNCTIONS VS SEMANTIC FUNCTIONS IN ROMANIAN GRAMMAR

(Abstract)

In this article we aim to analyse the criteria on which the realisation of the syntactic functions in the Romanian language is based upon, if the new grammar treatises submit an integrative vision, the syntax, semantic and pragmatic being in an interdependent relation. Not only are the three levels of the language not perceived separately anymore, but are mutually influencing themselves as well, this aspect being highlighted especially in the syntactic plan, in which, elements such as the semantic role, the semantics of the lexemes, the pragmatic role, compulsive vs facultative, the semantic and syntactic field of the center of the group and so on, represent criteria of realisation, definition and differentiation of the functions called syntactic.

Considering these facts, we can not help but wonder which would be the difference between a syntactic function and a semantic one if, in the realisation of both types of functions the accent is put on the semantic criteria and not the relational criteria. At the same time, we are trying to make a difference between a series of terms which are found in the older and more recent syntax studies, heading our attention especially towards using them in *The Romanian grammar* (2005–2008) and in *The basic grammar of the Romanian language* (2010), expressly: syntactic relation, semantic relation, a part of a sentence, syntactic function, syntactic position, semantic function, thematic role, semantic role.

Cuvinte-cheie: *criteriu morfosintactic, criteriu semantic, criteriu pragmatic, relație sintactică, relație semantică, funcție sintactică, poziție sintactică, funcție semantică, rol tematic, rol semantic.*

Keywords: *morphosyntactic criterion, semantic criterion, pragmatic criterion, syntactic relation, semantic relation, syntactic function, syntactic position, semantic function, thematic role, semantic role.*

*Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31
baila.adelina@yahoo.com*